

exactă, fie că a fost vorba de efectele comice ale comportării coanei Casiope, fie de constanța sentimentală a Aretiei, de atașamentul lui Lică Chitaristu sau de venalitatea lui Schwalbe.

Interpreții au asimilat cu fidelitate viziunea regizorală și cei mai mulți s-au ilustrat în scene foarte izbutite (în special finalurile de act). S-au relevat, în primul rând, Cristina Tașoi (Aretia) și Zaharia Volbea (Silvestru). Cea dintâi a jucat cu multă discreție zbuciumul interior al personajului, i-a dat noblețe și siguranță morală; cel de al doilea a imbinat în just echilibru forța și violența exterioară cu

demnitatea sufletească a lui Silvestru. Surprinzător de sărac în mijloace a apărut Ion Vilcu (Schwalbe): partitura era plină de nuanțe, de gradații, pe care interpretul nu s-a ostenit să le valorifice, mulțumindu-se cu schițarea generală a personajului. Șters, inexpressiv, diletant, Radu Reisel (Lică Chitaristu); lipsit de umor, Grigore Schițcu (Hermann). Amuzantă și sigură pe accentele de comedie, deși puțin prea gălăgioasă, Ștefania Popescu (Casiope). Efortul scenografului Carol Kudelász s-a axat, cum era și firesc, pe realizarea atmosferei specifice unor grele zile de război.

Commedia dell'arte rediviva?

Teatrul de Stat Sibiu; Teatrul de Stat Ploești: *Hot să jucăm teatru* de J. Méliusz

Nu: o reînviere a commediei dell'arte e imposibilă astăzi, la noi, în plină dominare a textului literar și a conducerii regizorale, cu excepția lecțiilor-experiment (și acelea aproximative, stingace). Totuși, în prologul său, Méliusz pare să pledeze tocmai în această direcție:

REGIZORUL: Vreți roluri? Rolurile mult visate, rolurile ideale? Iată cea mai bună ocazie! Fiecare își va compune rolul lui, după chipul și asemănarea sa. Gândiți-vă la commedia dell'arte. În cadrul subiectului dat, artistul putea să-și dezvolte rolul după inventivitatea și originalitatea sa...

Scenă din actul III (Teatrul de Stat — Sibiu)

Sceñă din actul I (Teatrul de Stat — Ploești)

COMICUL BĂTRÎN: Extraordinar! Vasăzică, improvizăm.

Și pe urmă? Pe urmă sînt trei acte de comedie, mai bine zis de *farsă*, cum precizează însuși autorul în programul spectacolului de la Sibiu (la Ploești se joacă fără program). Trei acte de farsă, elaborată după toate legile speciei, unde fiecare interpret își spune rolul cu punct și cu virgulă. Propunerea lui Méliusz s-a dovedit o glumă, un răsfaț de cultură teatrală. Altfel, autorul ar fi scris un *scenariu* și nu o piesă în accepția modernă, cu una din temele cele mai difuzate, ca să nu spun curente: necazurile lipsei de spațiu locativ.

Cu toate acestea, ceva din exortăția prologului rămîne. Méliusz înundă scena cu întreg instrumentarul de mijloace ale *farsei* tradiționale: quiproquo-uri (la modul original), caractere mai mult sau mai puțin fixe (aproape măști), efecte quasi-mecanice, salturi pe fereastră, apariții din dulap (vezi *Blestematele fantome*) ș.a.m.d. Din toate acestea rezultă pretextul savuros al unei comedii de situații, cu o discretă venatură de concluzii moralizatoare, cu punctări de o ironie adesea nu lipsită de

finețe. Alegindu-și tema amintită, Méliusz n-a făcut un efort original de fantezie, dar și-a obligat materia la efecte comice fără greș. Ceea ce am și acceptat. Piesa lui Méliusz solicită cele mai imediate disponibilități ale psihologiei spectatorului, pe care le satisface tot atât de imediat, cu spontaneitate. E într-adevăr un „joc de-a teatrul”, de fapt un joc „de-a viața” prin teatru, un divertisment pină la urmă reconfortant, un prilej de amuzare la îndemna oricui.

Elanul acesta comic n-a fost înțeles întru totul nici la Sibiu și nici la Ploești. Amîndouă colectivele (cu respectivii regizori) au arătat că nu prea au poftă de „joacă”: comedie, da, însă „serioasă”, cu probleme și superprobleme... Astfel, nu s-a găsit un stil adecvat farsei: la Sibiu s-a călcat prea mult în virful degetelor, iar la Ploești prea des cu toată talpa. Regizorul Mihai Dimiu (Sibiu) s-a apropiat totuși mai mult de intențiile autorului. A avut chiar cîteva soluții amuzante (prezența „regizorului” la masa instalată deasupra fosei, cîteva „ieșiri” din rol și reveniri la identitatea reală a interpreților etc.), dar nu le-a dus la capăt. În schimb, Gigi Ionescu (Ploești)

n-a fost prea dispus să caute soluții și stil de joc, lăsându-i pe actori să-și spună în voie rolul. Cel puțin prologul a fost jucat la Ploești pe un ton cu totul anarhic, fără nici un fel de credință. Piesa, așa cum e, invita tocmai la inventivitate regizorală și actoricească. Invitația a rămas fără ecou și spectacolele s-au desfășurat pe datele imediate ale textului.

Un singur actor a înțeles mai bine despre ce e vorba: Ion Negoescu (Ploești), în rolul contabilului Eugen Purice. Compoziția lui mi s-a părut interesantă, participarea vie și amuzată, soluțiile expresive (inclusiv aceea de a schimba, din mindrie contabilicească, accentul numelui: Purice). Nu sint totuși de acord cu abuzata imitare a mijloacelor lui Chaplin.

Din cele două interpretări, Const. Th. Stănescu (Fantazidis) și Constantin Mandi (Purice), la Sibiu, și-au punctat cu haz acțiunile scenice, iar la Ploești, interpretări mai vii au prilejuit Pan Teodoru (Fanta-

zidis), G. Mihăilă-Gridănuș (Pavel) și Olga Moiescu (Irina). Laș cita, pentru superficialitatea-i arogantă, pe George Filip (Corneliu). M-a amuzat, în schimb, prin naturalețe și aplomb scenic, perechea celor doi lucrători de scenă ai teatrului ploestean: Ilie Popescu și Constantin Dumitru.

Actorii noștri de proză dramatică s-au cam dezobișnuit să întrebuițeze mijloacele (chiar bune) ale farsei. E și bine, e și rău. E bine, pentru că aceasta denotă o mai accentuată poziție critică față de rol și de arta interpretării; e rău, pentru că farsa (modernă sau clasică) e o specie încă viabilă și are cerințe specifice. Să-i aplaudăm, deci, pe actorii noștri pentru sporita lor exigență, pentru seriozitatea lor profesională, dar să-i invităm, în același timp, să se „conceadă” atunci cind trebuie, atunci cind nu sint imbiați decit la un „hai să jucăm teatru!”

Florian POTRA

Pro-matrimonio

Teatrele de Stat Petroșani și Orașul Stalin: *De luni pînă luni* de N. Constantinescu și G. Voinescu

Nu de multe ori mi s-a întimplat să cunosc o mai totală elucidare a unei noțiuni al cărei conținut mi se părea pînă atunci destul de fluctuant: comedie usoară. Și cu toate că adjectivul ușoară l-am adăugat din nevoia de riguroasă explicitare (autorii piesei *De luni pînă luni* părint s-o prefere drept comedie pur și simplu), piesa de care am amintit mai sus mi-a definit un întreg gen. E o comedie, pentru că autorii își propun să abordeze pe calea situațiilor de comedie unele probleme de viață, dar este și ușoară pentru că problemele nu sint în realitate decit niște probleme mai mici, iar rezolvările, în consecință.

Episoadele acestei piese neavind de fapt o gradare în ce privește intensitatea lor, și în plus simțindu-se chiar unele hiaturi, am avut senzația unor spații anume lăsate pentru muzică (pînă într-atit evolua totul spre un deznodămint care nu putea fi altfel redat decit printr-o refugiere în lumea cîntecului și a induioșării). De aceea, nici denumirea de libret de operetă n-ar fi inexactă.

Lupta pentru apărarea fericirii conjugale este ideea pe care programele de sală ale celor două teatre — din Petroșani și din Orașul Stalin, unde am vizionat-o în premieră — o proclamă a fi tema piesei. Dar o atit de retorică proclamare de intenție nu cred că ar conveni însăși piesei, care, mult mai modest, își propune să trateze mici neînțelegeri inerente într-o căsnicie mai veche unde, din pricina vremii, sentimentele și afecțiunile ostentate s-au sters, lăsînd impresia unor neînțelegeri sau chiar neglijări din partea unuia sau altuia dintre soți.

Este vorba în piesă de o luptă dusă de trei cupluri pentru apărarea fericirii lor conjugale în fața unor solicitări cotidiane, care par să amenințe sentimentul ce stă la baza ei. Nimic original în aceasta, iar ca transpunere dramaturgică imi îngădui să spun că Mîrcea Ștefănescu a abordat problema cu mai multă dexteritate în *O piesă cu dragoste*, căutînd să surprindă aspecte mai complexe. Pe de altă parte, nu credem că o piesă ca *De luni pînă luni* era cea mai îndicată să deschidă stagiunea